

Vanskliga revir

» Tillhör inte denna svartsjukt bevakande organisatoriska uppdelning mellan finskt och svenskt i vårt land redan ett passerat stadium?" frågade sig Hagar Olsson i ett inlägg i Nya Pressen i november 1945. "Är inte tiden nu inne att under lämpliga former övergå från det en gång så nödvändiga särskiljandet till det nu icke mindre nödvändiga samgåendet?"

Frågan gällde huruvida de finlandssvenska och finska konstnärorganisationerna skulle förenas under ett och samma tak.

Jag vet inte hur debatten rasade den gången, men någon sammanslagning ägde bevisligen inte rum. I dessa tider är det givetvis en fråga som inte gärna ställs högt. Åtminstone inte på finlandssvenskt håll. Att lida ytterligare en domänförlust är ju inte att tala om.

Som tämligen tvåspråkig finländare kan jag ändå sörja över det faktum att bägge språkgrupperna i dag så svartsjukt bevakar sina egna revir, även i den konstnärliga världen.

För Olsson, liksom för en Elmer Diktonius, kändes samexistensen med finska kolleger naturlig, grundad som den var i ett sedan barnsben flitigt odlat umgänge med majoritetsspråket, inte sällan på finskspråkig ort.

I dag känns det ibland som om vi återgått till 1920-talets rigida språkpolitiska segregering. Många utomstående blir förvånande när de inser hur lite kontakt exempelvis finlandssvenska och finska författare har med varandra. Samma situation råder, så vitt jag vet, även inom teatern.

Och det gäller förstås inte bara konsten. Nyligen kunde vi läsa om ledande finlandssvenska politiker som oroade sig för hur lite personliga vänskaper som odlas över språkgränserna i det

politiska toppskiktet i dag. Det gör åtminstone mig betydligt mer bekymrad.

Framför allt för att jag tror att vi undervärderar de personliga kontakternas betydelse när vi talar om att försvara finlandssvenskans ställning.

Nu vill jag förstås inte alls förringa den oroväckande språkpolitiska utvecklingen på senare år. Men när insändarspalterna i de finlandssvenska dagstidningarna fylls av ord som "blitzkrieg", hänvisningar till nazisternas minoritetspolitik på 30-talet samt anspelningar på väntande boskapsvagnar som står och tuffar rök i skogsbrynet, tja, då drar jag örönen åt mig.

Inte bara därför att det känns som en typisk som-man-ropar-får-man-svar-strategi, utan för att den effektivt blundar för alla de finskspråkiga finländare som genuint bryr sig om, försvarar och – hör och häpna – rentav älskar svenska språket.

Det övergår åtminstone mitt förstånd hur vi kan förvänta oss att finskspråkiga ska intressera sig för oss om vi själva sluter oss i vårt skal och är rädda för att skapa nya kontakter över språkgränserna.

Nu kanske någon hävdar att intresset för oss på den finska sidan med förlov sagt är lamt. Det är mycket möjligt.

Men det hindrar oss inte från att försöka.

Mårten Westö är författare och översättare.

Foto: Irmeli Jung